

KIMYA

Refarat Movzu

Metal (lat. metallum, "şaxta" deməkdir) — temperaturun artması ilə azalan elektrik keçiriciliyinə, istilik keçiriciliyinə, deformasiya oluna bilmə və metalik parıltı kimi xassələri özündə əks etdirən təmiz materiallara deyilir.

Metallar D. Mendeleevin kimyəvi elementlərin dövrü sistemində Bor ilə Polonium arasında yerləşən kimyəvi elementləri əhatə edir. Bununla kimyəvi elementlərin 80 %-i metal sayılır. Yarımmetallara və qeyri- metallara keçid tədricən baş verir. Ən geniş yayılmış metal kimi [alüminiumu](#)

göstərmək olar.

Metallara təbiətdə filiz və birləşmələr şəklində rast gəlinir. Onlar oksid, sulfid, karbonat və başqa kimyəvi birləşmələri əmələ gətirirlər. Təmiz metal əldə etmək üçün onları filizin tərkibindən çıxartmaq lazımdır. Lazım gəldikdə metalların xassələri legirleyici elementlərin köməyi ilə yaxşılaşdırılır. Bununla metallurgiya elmi məşğul olur. Metallurgiyada qara (dəmir əsasında) və əlvan (buraya dəmirdən başqa aid olanlar daxildir) metallar fərqləndirilir. Qızıl, gümüş və platin bahalı metallara aid edilir.

Bütün metallar (civədən başqa) normal halda bərk şəkildə olurlar. Ərimə temperaturu $-39\text{ }^{\circ}\text{C}$ -dən (civə) $3410\text{ }^{\circ}\text{C}$ (volfram) arasında yerləşir. Sıxlığına görə metallar yüngül (sıxlığı $0,53 \div 5\text{ q/sm}^3$) və ağır olurlar (sıxlığı $5 \div 22,5\text{ q/sm}^3$).

Metallar iki qrupa bölünür: qara və əlvan metallara ayrılır. Qara metallar dəmir və onun ərintiləri olan polad və çuqundan ibarətdir. Qalan metallar isə əlvan metallar qrupunu təşkil edir. Əlvan metallar öz növbəsində yüngül, ağır, nadir və nəcib metallar qrupuna ayrılır.